

אחרי מותו של הצקל איש-כסית (העולם הזה" 2209).

אין אני מחפש מופלאריות ובוודאי איני נני מחפש להיבנות על סידור הלוויות של הצקל איש-כסית ז"ל. אולם האין זו נבזות מצידכם להשכיח את שמי, למרות שבמשך עשרות שנים הייתי יושב ב"כסית יום-יום וגם הדגשתי שזה היה ביתי. אין זו הפעם הראשונה שבה אתם נר הגים בי כך, למרות שבידי מאות צילום מים ומיסמכים ומכתבים מכסית, ולמרות שמיטב ציורתי שם.

האם לא היו לכם צילומים שלי מכסית, והרי צלמים שלכם צילמו גם את הלוויות של הצקל היקר באדם, ואני הרי הספדתי אותו ליד בית-הקפה. איך להבין גישה אכזרית זו שלכם, שלא להזכירני אפילו במילה אחת? אני חש שהשיאה מפעפעת

ברנשטיין בהזוויית איש-כסית גישה אכזרית

אצלכם כלפי השם מוישלה ברנשטיין. וזהי נבזות, ולא יותר.

משה ברנשטיין, תל-אביב

הצייר משה ברנשטיין בעת ההלוויה של הצקל איש-כסית - ראה תמונה.

אזיקי השיעבוד

על ברית המילה והכפיה הדתית.

בתוכנית הטלוויזיה דלת פתוחה, שבה התנהל דיון על שחרור הנשים, אמר ח"כ אורי אבנרי, בין היתר, שאין חוק ממלכתי תי המחייב ביצוע ברית-מילה! ובכל זאת, כולם כורתים את עורלות ילדיהם. וזהו שורש הכפיה הדתית. כפיית האמור נה וכפיית המחשבה. זהו האונס הבסיסי של הדמוקרטיה - שאחריו בא השיעבוד האוטומטי לשלטון הדתי. אנשים בודדים לא יעזו לשבור את אזיקי השיעבוד הדתי. אבל מיסלוגות - יכולות. וזה יהיה המיבחן הגדול שלהן לקראת הבחירות הבאות.

זאב גזע, חולון

פסל מעורר מחלוקת

הדעות החלוקות על מיסלו של יגאל תומרקין.

היינו לפני חודש בסיוור בישראל עם קבוצת תיירים גדולה. שביניהם גם אנשי אמנות נכבדים. ולפלא רב היה בעינינו לראות את הפסל שזאה של יגאל תומרקין ברחבת הכיכר שליד בניין עיריית תל-אביב. הרי זו בושה נוראה ש"יצי-רה" כה מגושמת ומפצלת, הסרת כל טעם מינימאלי - "מקשטת" את מרכזה וליבה של העיר העברית הגדולה ביותר. האם פרנסי העיר, ואותם שהחליטו על הצבתו, איבדו את חוש הטעם? נראה לנו שעוד לא מאוחר להסיר מיכשלה זו. שרשנה תמוז, נירדורק

יעקב שרת / איש מאדים איך לגמור אותם

— עד היום הזה. ואם יש תורה יש קמת. מעשה שהתחיל "מעריב" לתת עמוד חידות פעמיים שבוע, ואני נזכרתי מייד במיומנות החידה שקיבלתי מאבי ע"ה, והחילותי מפרסם שם חידות הברות נוסח-שרת, אלא בתוספת שכלול של עשייתן חרוזים חרוזים. יפה. מה רע בכך, ובייחוד אם משלמים לך טבין, ותקלין על כל חידה? מה רע בכך? יום אחד ניצנץ במוחי הפתלתול רעיון, שלמה לא יתנוסס שמי מעל חידותי; וכי לא מילדי-רוחי הן? הלכתי אצל מי שהלכתי ב"מעריב", ונתרצו לי. עד כאן טוב יפה, אך היכן הסיפור?

ובכן, לפני ימים מיספר, לרגל עניין אישי פרטי שבפרטי, שאין שום תכלית וטעם בהבאתו לפני הקורא העברי, נתתי משום-מה דעתי על תופעה אנושית ידועה הקרויה בלשוננו חנפנות. מייד הבריק בי ברק: חנפן זה, שהוא מאוס עליך כמקצה, ממה הוא מורכב אם לא משתי הברות, שכל אחת יש לה משמעות: חן ר'פן? ולא נתקרה דעתי עד שנטלתי קולמוסי והחלתי משרבט כתב חידה. חן משמע יופי, ופן משמע פרוץ! הה! אחינו בני ישראל אולי יתקשו בפיתרון - הירחרתי - ומוטב איפוא להקל. הגדרת "פרצוף" תוליסם, בוודאי, קודם כל "פניס". ובכן? והפכתי את המילה לרבים, והכל אתי שפיר. הרי לפניכם כתב החידה:

יופי של פרצוף / נסו נא זאת לקרוא אחרת, לא תריחו צוף / כי לפניכם עדת לקקנים / מור ודבש לשונם, אך ידיהם חיש קל תשלופנה סכינים...

כתב החידה ישר בעיני, מסרתיו לעורך המדור, ואכן היא ראתה אור עולם ב"מעריב" לפני כשבועיים ימים.

אבל הגורל גזר אחרת. נמצאו חכמים בני חכמים בירושלים הבירה, שאווירה, כידוע, מחכים, אשר אך קראו את חידתי וכבר היה ברי להם כשמש בצהריים, מייד, כי הפיתרון הוא: מרוקאים! אינני יודע אם אותם פתרנים ירושלמים היו מרוקאים מוכי ריגשותי, או סתם בורים מרושעים, אבל הידיעה כי "הוצאתי את דיבת המרוקאים רעה" (אגב, אני גורס תמיד יוצא-מרוקו) עשתה לה כנפיים בירושלים, שאווירה כידוע, מחכים, וחיש מהר נתקפתי צילצולי טלפון בשם יוצאי-מרוקו נגעים ונדחמים, ולא עוד אלא שנתבשרתי, כי אחד פעיל באותה עדה (שמו שמור במערכת) עומד להגיש נגדי תביעה על דיבה על-ידי אחד עורך-דין מאנשי אותה עדה (שמו שמור במערכת).

אגב, אחד המטלפנים מירושלים, שאווירה, כידוע, מחכים, שהעיד על עצמו כי הוא עצמו אינו יוצא-מרוקו, אלא הוא להם רק פה, השתדל להסביר לי כי נכשלת בחידתי, שכן יש לה משמעות שלילית. "אני עצמי - אמר לי - יודע שאין כוונתך למרוקאים, אבל אתה צריך להבין, שכך זה מתפרש..." "אין כמוד - אני אומר לו - אז מה, לפי דעתך פיתרון החידה?" "פיתרון החידה - בישר לי כמוצא שלל רב - פוליטיקאים..."

יוצאי-מרוקו באשר הם שם - לרבות המשיח שנולד, לפי חלומי של מקובל נודע, לפני שבועיים-שלושה במרוקו - אם אשורד אחרי חידת החנפנים שלי, ראוי שתדעו, כי בעתיד הנראה לעין אכתוב במדוי זה כמה וכמה דברים שאולי לא ינעמו גם לכם, אבל זאת אעשה ישירות בלי חידות ובלי חרוזים, בלא מורא ובלא חן-פנים. אבל היו סמוכים ובטוחים, כי לעולם לא אאשים אתכם בכך, שלא איתרע מזלכם, וגדלתם בבית שסעודת-צהריים בשבת חדה חידות-לשון, ולמדו לפתרון הכלכה לשימחת אב ואם.

אבל מעולם לא מאוחר להתחיל. רעיון לא רע, מר סעדיה מרציאנו, כבר לשבת הבאה!

כל נבון יצחק

ועשיתי על גדולי-שלומי-אמוני, "אגודה" / הכופרים בנשיא ישראל, שומרון ויהודה:

עוד מעט קט, ומאין מנע-אבר ותקלות של הפלות, יפרו וירבו בני-עבר, ויעצמו עד אין קצה וכלות, וייעשו כולם אגודת ישראל אחת, אין מסיר כיפה מראשו, שם תורה "כולל", הכנסת, "כנסיה קטנה", וכל נבון יצחק מרה, ישא כרעיו ויברח על נפשו!

אנטי-פסוקו

"ישראל ערבים זה לזה" (שבועות ל"ט).

אך כמעט קט שמעתי דבר תורה כצפיה-תבדש מפי רבי חיים בן משה בן יעקב בן משה בן דוד, והוא יושב בעמק בית-שאן, בפתחו של גן-עדן ושמו חמדיה, ומרביץ שם תורה לפרחי ליצנים, והנני מעתיקו פה בשם אומרו דבר דבור, כדי להביא גאולה לעולם: "ישראל - לפעמים ערבים זה לזה. לא לפעמים - עקרבים זה לזה".

מייד תשמעו את החדשות.

"אפגניסטאן תהיה ויאט-נאם של הרוסים!" זעקו האספ-סופים בטחראן ובני-דלה, וזעקותיהם נתדהדו בלב רבים וטובים בעולם ה-80'.

הצרה היא, שקודם כל באפגניסטאן אין ג'ונגלים להיסתר בהם, וקר שם בחורף, קר מאד - לא כמו בדרום-מיזור-אסיה - וכשאתה מבעיר מדורה להחם את בשרך, מתנשא עשן מסגיר אל-על (ב"אל על", א-פרופ, כאילו הכל בסדר, ואני שמח לבשר, כי רשימת ההספד שהכינותי לעתודה, כפי שנוהגים להכין במערכות עיתונים מכובדים לאח"ם קשישים, נגנזה לחמש שנים, אולי).

ועדיין אין זה הכל: מילחמת ויאט-נאם - ולא חשוב כרוגע אם היא היתה מוצדקת או לא - הוכרעה כידוע על מירקעי הטלוויזיה. זאת היתה מילחמה ראשונה, שבה הורים יכלו לחזות בעליל כיצד בניהם נופלים בקרב, וכפי שהתגלה, השפעת התופעה הזאת על המוראל - ומה גם בצבע - היתה מוחצת (לרעה, לרעה!)

היוצא מדברנו, שהרוסים ימשיכו לשדר בטלוויזיה שלהם את שירי "הלוך הלכה החבריא", ומקחת הצבא האדום, ואת מחולות "להקת מוסיבי" ושאר הישגי הקומוניזם ה-משחרר, ואילו באפגניסטאן הם יעשו מה שעשו העיראקים בכורדים - בערך באותם תנאי טופוגרפיה ואקלים - אבל בדרגות עוצמה ואכזריות שאפילו הטבחים העיראקיים אינם מסוגלים להשפיל עדיהן בדמיונם האכזרי.

המצב קשה. זה ברור. חוששני, שלא נוכל לסמוך על בעלי-בריתנו הפקיסטאניים, שיסייעו לאחיהם שמעבר לגבול, כפי שסייעו לנו והשאה לכורדים (כל עוד מר הנרי קיסינג'ר לא אותת לנו להפסיק).

בנסיבות אלה פשוט לא נותר לי אלא להמליץ כמה המלצות מיבצעיות לפני מי שדיכוי מרד קרושטאט לא היה די לו, ואף לא היסול האיכרות העצמאית ברוסיה, ואף לא "הטיהר" רים הגדולים, ואף לא ההסכם הקומוניסטי-נאצי, ואף לא חלוקת פולין, ואף לא הגליית התתרים והצ'צ'נים, ואף לא עלילת-הרופאים ורצח-הסופרים, ואף לא כיבוש מזרח-אירופה, ואף לא נאום חרוש'צ'וב, ואף לא דיכוי מרידות ורשה ובר דפשו, ואף לא הפלישה לצ'כוסלובקיה, ואף לא שילהוב יצרים אנטי-שמיים בסיפרות "פרוטוקולית", אלא דווקא הפלישה לאפגניסטאן היא שסילקה תבלול מעיניו על מנת שיווכח, כי הרוסים פשוט, "משקרים", כלומר עושים, משום-מה, מה שנוח להם, בזמן ובמקום הנוחים להם, כדי לבצר את מעמדם בעולם - מעורר קינאה, לא כן? - ולא דווקא מה שנוח לארצות-הברית (כשארצות-הברית החזיקה בתורכיה ובאיראן כל מיני מיתקנים מיסטרוריים, שחודיהם היו מופנים צפונה כאותו סיר נפוח, זה היה, כמובן, בסדר גמור, וכבר אמרו חכמים: "יום דבש, יום קש").

"מה לעשות?" שאל ולדמייר איליץ, וענה בעצמו. אבל הוא מת, מה לעשות. אין דבר, לי יש תשובה, וקצת יותר מתוחכמת מהחכמת ריצות וקפיצות. נו, באמת!

ניסיתי להתקשר עם ג'ימי טלפוני, אבל היה תפוס בלי חרף. גם הטלפון של צ'ורני היה תפוס. לא נותר לי אלא לשלוח שדר גלוי: ג'ימי, עזוב את אפגניסטאן! שיכבשו הרוסים את הארץ העלומה הזאת? אדרבה, שיכבשו ויעברו בחיבאר דרומה, לפקיסטאן ולהודו. הודו ופקיסטאן! חן המפתח הסודי לחיסול המשטר הסובייטי! ג'ימי, אתה אינך מבין, ששני החבלים האלה יהיו יהודה ושומרון לא אמא רוסיה? אז גרה אותם, הרגו אותם, פתה אותם לכבוש עוד ועוד, ובשום פנים ואופן אל תבלום אותם! את הממזרים הללו יגמור רק שטח מאוכלס בצפיפות. זה בדוק.

ואם אתה רוצה להרוויח ככה, משהו מהצד, או שמע, יש מקום שהוא נוח לך ולא נוח להם, ועכשיו ההזדמנות לארגן אותו מחדש. כן ג'ימי, דפוק אותם חזק, מהר ואלגנטי בקובה! ורק שלא תעשה בושט כמו ג'ון מיצ'רלד היפה, מפני שלו היתה כריזמה כימעט כמו לשלך דיון, והכל נטלח לו, אפילו החיבור האווילי הוא - אבל לך אין. אתה מוכרח לעשות עבודה טובה, וכל מה שאני רוצה משם זה קופסה אחת לקראת הולדת הנכד.

סיפור מצחיק

עצוב מאד

אתחיל מהתחלה. בילדותי הירושלמית התאפיינה במיש-פחתנו סעודת-צהריים מדי שבת בביתנו בחידות חידות. הממציא של בידור לשוני-שיכלי זה היה אבי, משה שרת. וכך היה עושה: היה בורר מילה, מפרקה להברות שכל אחת מהן, לעצמתה, בעלת משמעות, מגדיר אותה משמעות במילים אחרות, מבשר לנן, חילדים, מה מיספר ההברות במילת החידה, ואנו היינו מאמצים את התאים האפורים שלנו לפתרה. החידות היו קשות. ההגדרות - רמזניות המקניות. אבל התוצאה היתה פיתוח החוש הלשוני, ואולי קצת למעלה מזה.

איני יודע בכמה בתים נהגו להשתעות במין בידור לשוני שכזה, אבל במישפחת-נורבתי רווח המנהג הזה והיה לחוק